

KONVENCIJA O ZAŠTITI MATERINSTVA (REVIDIRANA 1952. GODINE) ^[1]

(Sl. list FNRJ - dodatak br. 9/55)

Osnovni tekst na snazi od 04/11/1955 , u primeni od 04/11/1955

Opšta konferencija Međunarodne organizacije rada,
Sazvana u Ženevi od Administrativnog saveta Međunarodnog biroa rada,
sastavši se 4. juna 1952. godine, na svom 35-om zasjedanju,
Pošto je odlučila da usvoji razne predloge, koji se odnose na zaštitu
materinstva, pitanje koje pretstavlja 7. tačku dnevnog reda zasjedanja,
Pošto je odlučila da ovi predlozi dobiju formu međunarodne konvencije,
Usvaja, danas 28-og juna hiljadu devet stotina pedeset druge, ovu
Konvenciju, koja će biti nazvana Konvencija o zaštiti materinstva (revidirana),
1952.

Član 1.

1. Ova Konvencija primenjuje se na žene zaposlene u industriskim preduzećima kao i na žene zaposlene na neindustriskim i poljoprivrednim poslovima, uključujući žene kućne radnice.

2. U smislu ove Konvencije izraz "industriska preduzeća" primenjuje se na javna i privatna preduzeća kao i na njihove grane, a obuhvata naročito:

a) rudnike, kamenolome i ekstraktivnu industriju svih vrsta,

b) preduzeća u kojima se proizvode, izrađuju prerađuju, čiste, opravljaju, ukrašavaju, dovršavaju, spremaju za prodaju, uništavaju ili ruše, ili u kojima se prerađuju sirovine, uključujući preduzeća za izgradnju brodova, za proizvodnju, transformaciju i prenos električne energije, i motorne snage uopšte;

c) građevinska preduzeća, uključujući radove na izgradnji, popravci, održavanju, preinačenju i rušenju;

d) preduzeća za prenos putnika ili robe suvim, železnicom ili vodenim putem – pomorskim ili unutrašnjim – ili zračnim, uključujući pretovar u dokovima, kejevima, magacinima, tovarištima i aerodromima.

3. U smislu ove Konvencije izraz "neindustrijski poslovi" primenjuje se na sve poslove koji se obavljaju u sledećim preduzećima i službama javnim ili privatnim ili u vezi sa njihovom delatnošću:

- a) trgovačkim preduzećima;
- b) pošti i telekomunikacijama;
- c) preduzećima ili administrativnim ustanovama, čiji personal radi uglavnom na kancelarijskim poslovima;
- d) novinskim preduzećima;
- e) hotelima, pansionima, restoranima, klubovima, kafanama i drugim preduzećima gde se poslužuju jela i pića;
- f) preduzećima koja se brinu oko lečanja ili smeštaju bolesnika, nemoćnim, siromašnim ili siročadi;
- g) javnim preduzećima za priredbe i zabavu;
- h) plaćeni kućni posao koji se obavlja u privatnim domaćinstvima;

kao i svi drugi neindustrijski poslovi na koje bi nadležna vlast odlučila da primeni propise Konvencije.

4. U smislu ove Konvencije izraz "poljoprivredni poslovi" primenjuje se na sve poslove koji se vrše u poljoprivrednim preduzećima, uključujući plantaže i velika industrijalizirana poljoprivredna preduzeća.

5. U svim slučajevima kad nije izvesno da li se ova Konvencija primenjuje na jedno preduzeće, granu delatnosti ili na jedan određeni posao, ovo pitanje treba da reši nadležna vlast posle savetovanja sa reprezentativnim organizacijama poslodavaca i radnika, ako takve postoje.

6. Nacionalno zakonodavstvo može izuzeti od primene ove Konvencije preduzeća u kojima su zaposleni samo članovi porodice poslodavca, kako su ovi određeni nacionalnim zakonodavstvom.

Član 2.

U smislu ove Konvencije, izraz "žena" označava svako lice ženskog pola bez obzira na starost, narodnost, rasu ili veroispovest, udato ili ne, a izraz "dete" označava svako dete, bilo da je rođeno u braku ili van braka.

Član 3.

1. Svaka žena na koju se primenjuje ova Konvencija ima pravo na porodoljski odmor, na osnovu lekarskog uverenja kojim se označava pretpostavljeni datum njenog porođaja.
2. Trajanje ovog odsustva biće najmanje 12 nedelja; jedan deo ovog odsustva koristiće se obavezno posle porođaja.
3. Trajanje obaveznog odsustva posle porođaja biće određeno nacionalnim zakonodavstvom, ali niukom slučaju neće biti manje od šest nedelja; ostatak ukupnog odsustva moći će da se koristi na način propisan nacionalnim zakonodavstvom, bilo pre predviđenog datuma porođaja, bilo posle isteka obaveznog odsustva, bilo delom pre prvog, a delom posle drugog datuma.
4. Kad porođaj nastupi posle predviđenog datuma, odsustvo uzeto ranije produžava se u svakom slučaju do datuma stvarnog porođaja, a trajanje obaveznog odsustva, posle porođaja, ne treba da zbog toga bude smanjeno.
5. U slučaju bolesti, posvedočene lekarskim uverenjem, koja proističe iz trudnoće, nacionalno zakonodavstvo treba da predvidi dodatno pretporođajno odsustvo, čije maksimalno trajanje može da odredi nadležna vlast.
6. U slučaju bolesti koja na osnovu lekarskog uverenja dolazi zbog porođaja, žena ima pravo na produženje posle porođajnog dopusta čije maksimalno trajanje može da odredi nadležna vlast.

Član 4.

1. Kad žena odsustvuje sa posla na osnovu odredaba navedenih u članu 3. ona ima pravo na primanje u novcu i na lekarsku pomoć.
2. Stopa davanja u novcu biće određena nacionalnim zakonodavstvom tako da bude dovoljna da obezbedi potpuno izdržavanje žene i njenog deteta u dobrim higijenskim uslovima i na pristojnom nivou.
3. Lekarska pomoć obuhvataće pretporođajnu pomoć, pomoć za vreme porođaja i pomoć posle porođaja koju pruža diplomirana primalja ili lekar, kao i smeštaj u bolnici, ako je to potrebno; poštovaće se slobodan izbor lekara i slobodan izbor državne ili privatne bolnice.
4. Davanja u novcu i lekarska pomoć pružiće se bilo u okviru sistema obaveznog osiguranja, bilo na teret javnih fondova; ona će se dodeljivati i u jednom i u drugom slučaju punopravno svim ženama koje ispunjavaju tražene uslove.
5. Žene koje ne mogu polagati pravo na ova primanja, primaće odgovarajuću pomoć iz sredstava socijalne pomoći, pod rezrevom uslova o imovnom stanju propisanih od strane socijalne pomoći.
6. Kad se davanja u novcu, u okviru sistema obaveznog socijalnog osiguranja, određuju na osnovu prethodne zarade, ona ne smeju biti manja od dve trećine prethodne zarade koja je uzeta u obzir.
7. Svaki doprinos u okviru sistema obaveznog socijalnog osiguranja koji predviđa davanje za matrinstvo, i svaka taksa koja bi se računala na bazi isplaćenih plata koja bi se ubirala u cilju obazbeđenja takvih davanja, mora se plaćati prema celokupnom broju ljudi i žena zaposlenih u zainteresovanim

preduzećima, bez obzira na pol, bilo da ih plaćaju poslodavci ili poslodavci i radnici zajedno.

8. Niukom slučaju poslodavac ne može biti lično odgovoran za vrednost davanja koja pripadaju ženama koje on zapošljava.

Član 5.

1. Ako žena doji svoje dete, ona će biti ovlaštena da u tu svrhu prekine svoj posao za jedan ili više perioda čije će trajanje odrediti nacionalno zakonodavstvo.

2. Prekidi u poslu zbog dojenja deteta moraju biti uračunati u trajanje posla i kao takvi plaćeni ako odnosno pitanje reguliše nacionalno zakonodavstvo ili ako je ono određeno prema ovome; u slučaju kada se to pitanje reguliše kolektivnim ugovorima uslovi će biti određeni prema odgovarajućem kolektivnom ugovoru.

Član 6.

Kada žena odsustvuje sa posla na osnovu odredaba [člana 3.](#) ove Konvencije, za njenog poslodavca je protivzakonito da joj da otkaz za vreme pomenute odsutnosti ili tako da otkazni rok ističe za vreme navedene odsutnosti.

Član 7.

1. Svaki član Međunarodne organizacije rada koji ratifikuje ovu Konvenciju može, izjavom datom uz ratifikaciju, predvideti otstupanja od primene Konvencije u pogledu:

- a) izvesnih kategorija neindustrijskih poslova;
- b) radova koji se obavljaju u poljoprivrednim preduzećima osim onih na plantažama;
- c) plaćenih poslova koji se obavljaju u privatnim domaćinstvima;
- d) kućnih radnica;
- e) preduzeća za pomorske transporte putnika i robe.

2. Kategorije poslova ili preduzeća za koje se budu primenjivale odredbe paragrafa 1 ovog člana, moraju se navesti u izjavi datoj uz ratifikaciju Konvencije.

3. Svaki član koji je dao takvu izjavu može, u svako doba, da je potpunu ili delimično poništi jednom kasnijom izjavom.

4. Svaki član u pogledu kojega je na snazi izjava učinjena saobrazno paragrafu 1 ovog člana, daće podatke svake godine u svom godišnjem izveštaju o primeni ove Konvencije, o stanju svoga zakonodavstva i svoje prakse u odnosu na poslove i preduzaća na koja se primenjuje rečeni paragraf 1 na osnovu ove izjave, tačno navodeći u kojoj meri je primenjena ili se namerava primeniti Konvencija u pogledu poslova i preduzeća u pitanju.

5. Po isteku roka od 5 godina posle početka stupanja na snagu ove Konvencije, Administrativni savet Međunarodnog biroa rada podneće Konferenciji poseban izvešaj o primeni tih otstupanja, koji će sadržavati predloge koje on bude smatrao potrebnim u pogledu mera koje treba preduzeti.

Član 8.

Formalne ratifikacije ove Konvencije biće dostavljene Generalnom direktoru Međunarodnog biroa rada, koji će ih registrovati.

Član 9.

1. Ova Konvencija obavezivaće samo članove Međunarodne organizacije rada čija ratifikacija bude registrovana od strane Generalnog direktora.

2. Ona će stupiti na snagu dvanaest meseci pošto ratifikacije dveju članova budu registrovane od strane Generalnog direktora.

3. Posle toga će ova Konvencija stupiti na snagu za svakog člana 12 meseci od datuma kad njegova ratifikacija bude registrovana.

Član 10.

1. Izjave koje će biti dostavljene Generalnom direktoru Međunarodnog biroa rada, saglasno paragrafu 2 člana 36. Ustava Međunarodne organizacije rada, treba da sadrže:

a) teritorije za koje se zainteresovani član obavezuje da odredbe Konvencije primeni bez izmene;

b) teritorije za koje se obavezuje da primeni odredbe Konvencije sa izmenama i u čemu se sastoje te izmene;

c) teritorije za koje je Konvencija neprimenjiva, i, u ovim slučajevima, razloge zbog kojih je ona neprimenjiva;

d) teritorije za koje rezerviše odluku očekujući temeljnija ispitivanja situacije u pogledu tih teritorija.

2. Obaveze, pomenute u alinejama a) i b) prvog paragrafa ovog člana smatraće se sastavnim delom ratifikacije i imaće isto dejstvo.
3. Svaki član moći će se odreći, novom izjavom, svih ili samo nekih delova rezervi sadržanih u svojoj ranijoj izjavi na osnovu alineje b), c) i d) paragrafa 1 ovog člana.
4. Svaki član moći će, za vreme perioda u kojem ova Konvencija može biti otkazana saglasno odredbama člana 12. da dostavi Generalnom direktoru jednu novu izjavu koja bi izmenila u svakom pogledu svaku raniju izjavu i koja bi davala obaveštenja o situaciji na određenim teritorijama.

Član 11.

1. Izjave koje su dostavljene Generalnom direktoru Međunarodnog biroa rada, saglasno paragrafu 4. i 5. člana 35. Ustava Međunarodne organizacije rada, treba da daju podatke o tome da li će odredbe Konvencije biti primenjene na teritorijama sa ili bez izmena; kad se u izjavi navede da se odredbe Konvencije primenjuju uz rezervu izmena, ona mora specificirati u čemu se sastoje te izmene.
2. Zainteresovani član ili članovi ili međunarodni organi moći će se odreći u potpunosti ili delimično jednom kasnijom izjavom prava da se pozivaju na izmenu ukazanu u ranijoj izjavi.
3. Zainteresovani član ili članovi ili međunarodni organi moći će, za vreme perioda u toku kojeg Konvencija može biti otkazana saglasno odredbama člana 12, da dostavi Generalnom direktoru jednu novu izjavu koja bi menjala u svakom pogledu svaku raniju izjavu i koja bi davala obaveštenja o situaciji u pogledu primene ove Konvencije.

Član 12.

1. Svaki član koji je ratifikovao ovu Konvenciju može je otkazati po isteku perioda od 10 godina posle datuma prvobitnog stupanja na snagu Konvencije, aktom saopštenim Generalnom direktoru Međunarodnog biroa rada i od njega registrovanim. Otkaz će početi da važi tek posle godinu dana od njegovog registrovanja.
2. Svaki član koji je ratifikovao ovu Konvenciju, a koji u roku od jedne godine dana po isteku perioda od 10 godina pomenutom u prethodnom paragrafu, ne upotrebi pravo otkaza koje je predviđeno u ovom članu, biće obavezan za nov period od 10 godina, i prema tome, moći će da otkaže ovu Konvenciju po isteku svakog perioda od 10 godina pod uslovima predviđenim u ovom članu.

Član 13.

1. Generalni direktor Međunarodnog biroa rada saopštiće svim članovima Međunarodne organizacije rada registrovanje svih ratifikacija, izjava i otkaza koji mu budu dostavljeni od strane članova Organizacije.

2. Saopštavajući članovima Organizacije registrovanje druge ratifikacije koja mu bude dostavljena, Generalni direktor će skrenuti pažnju članovima Organizacije na datum kada ova Konvencija stupa na snagu.

Član 14.

Generalni direktor Međunarodnog biroa rada dostaviće Generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija radi registracije, saobrazno članu 102. Povelje Ujedinjenih nacija, potpuna obaveštenja u pogledu svih ratifikacija, svih izjava i svih akata otkaza koje bude registrovao saobrazno prethodnim članovima.

Član 15.

Svaki put kad bude smatrao za potrebno, Administrativni savet Međunarodnog biroa rada podneće Opštoj konferenciji izvešaj o primeni ove Konvencije i ispitaće da li je potrebno da se stavi na dnevni red Konferencije pitanje njene potpune ili delimične revizije.

Član 16.

1. U slučaju ako bi Konferencija usvojila novu Konvenciju koja bi potpuno ili delimično menjala ovu Konvenciju, ukoliko nova Konvencija ne predviđa drugačije:

a) ratifikacija Konvencije od strane jednog člana povlačila bi samim sobom, bez obzira na gore navedeni [član 12](#), neposredni otkaz ove Konvencije, uz rezervu da je nova Konvencija stupila na snagu;

b) od datuma stupanja na snagu nove Konvencije, ova će Konvencija prestati da bude otvorena za ratifikaciju članova.

2. Ova će Konvencija ostati u svakom slučaju na snazi u svojoj formi i sadržini za članove koji je budu ratifikovali, a koji ne ratifikuju novu konvenciju.

Član 17.

Francuski i engleski tekst ove Konvencije jednako su punovažni. Prethodni tekst je autentični tekst Konvencije pravovaljano usvojen od strane Generalne konferencije Međunarodne organizacije rada na njenom 35-om zasedanju održanom u Ženevi i završenom 28. juna 1952. godine.

U potvrdu čega su stavili svoje potpise, dana 4. (četvrtog) jula 1952.

Predsednik

Konferencije,

José de Segedas Vianna, s.r.

Generalni direktor Međunarodnog biroa rada,
David A. Morse, s.r.

NAPOMENA EKSPERT-a:

^[1] Na dan 30. aprila 1955. godine Federativna Narodna Republika Jugoslavija deponovala je ratifikacioni instrument ove Konvencije kod Generalnog direktora Međunarodnog biroa rada. Konvencija je shodno svom članu 9 , stupila na snagu u odnosu na Jugoslaviju 30. aprila 1956. godine, odnosno 12 meseci posle registracije njenog ratifikacionog instrumenta.